

**SMJERNICE ZA PROVEDBU UREDBE KOMISIJE
(EU) 2017/2158 OD 20. STUDENOGA 2017. O
USPOSTAVI MJERA ZA UBLAŽAVANJE
UČINAKA I RAZINA REFERENTNIH
VRIJEDNOSTI RADI SMANJENJA PRISUTNOSTI
AKRILAMIDA U HRANI**

**IZJAVA O OGRANIČENJU
ODGOVORNOSTI**

**„Ovaj dokument nema službeni pravni
status te u slučaju spora konačnu
odgovornost za tumačenje prava ima Sud
Europske unije”**

*Ovaj je dokument potvrdio Stalni odbor za bilje, životinje,
hranu i hranu za životinje, Odsjek za novu hranu i
toksikološku sigurnost prehrambenog lanca, na svojem
sastanku održanom 11. lipnja 2018.*

*Ovaj dokument nije donijela Europska komisija te se izražena
stajališta stoga ne smiju smatrati službenim stajalištem
Komisije.*

*Ove smjernice nisu konačne i možda će ih trebati dodatno
ažurirati na temelju iskustva stečenog primjenom Uredbe
(EU) 2017/2158.*

SMJERNICE ZA PROVEDBU UREDBE KOMISIJE (EU) 2017/2158 OD 20. STUDENOGA 2017. O USPOSTAVI MJERA ZA UBLAŽAVANJE UČINAKA I RAZINA REFERENTNIH VRIJEDNOSTI RADI SMANJENJA PRISUTNOSTI AKRILAMIDA U HRANI

A) Prehrambeni proizvodi iz članka 1. stavka 2.

- (a) pomfrit, ostali proizvodi od svježih rezanih krumpira (prženi u dubokom ulju) i čips od svježih krumpira izrezanih na kriške;

To obuhvaća svježe rezane krumpire pržene u dubokom ulju i čips od svježih krumpira. Uključuje i proizvode od krumpira pržene u dubokom ulju koje treba zgotoviti pečenjem u pećnici.

Proizvodi kao što su *rösti*, ... nisu obuhvaćeni.

- (b) čips od krumpira, grickalice, krekeri i ostali proizvodi od tijesta od krumpira;

To obuhvaća čips od krumpira, pikantne grickalice od krumpirova tijesta, krekeri od krumpira i ostale proizvode od krumpirova tijesta. Obuhvaća proizvode pržene u dubokom ulju i proizvode pečene u pećnici. Obuhvaća sve proizvode od krumpirova tijesta. Ako je riječ o miješanom tijestu (mješavina tijesta od krumpira i npr. leguminoza), proizvod je obuhvaćen ako su sastojci od krumpira glavni sastojci u tijestu.

Proizvodi kao što su okruglice *pommes duchesse*, kroketi, puslice *pommes noisettes*, ... nisu obuhvaćeni.

- (c) kruh;

To obuhvaća sve uobičajene pekarske proizvode koji se smatraju kruhom (npr. pšenični kruh, raženi kruh, integralni kruh, kruh od više vrsta žitarica, kruh od slada), kruh kuhan na pari i francuski kruh (baget), ... Mjere za ublažavanje učinaka koje se primjenjuju na kruh primjenjuju se i na proizvodnju peciva (peciva za hamburgere, integralna peciva i mliječna peciva).

Proizvodi kao što su pita kruh, meksičke tortilje, ... nisu obuhvaćeni.

- (d) žitarice za doručak (osim kaše od zobenih pahuljica)
(isključeni su müsli, valjane pahuljice i zobena krupica);

To obuhvaća sve proizvode od žitarica za doručak spremne za konzumaciju. Primjeri uključuju: žitarice za doručak od cjelovitog zrna, žitarice za doručak tipa „granola“, kukuruzne pahuljice, ekspaniranu pšenicu ili rižu, miješane žitarice za doručak (npr. riža, pšenica i kukuruz), žitarice za doručak od posija te ekstrudirane žitarice za doručak dobivene od brašna ili praha od žitarica.

Proizvodi kao što su kaše, müsli, valjane pahuljice (npr. valjane zobene pahuljice), zobena krupica, ... nisu obuhvaćeni ovom kategorijom.

- (e) fini pekarski proizvodi: kolačići, keksi, dvopek, pločice od žitarica, pogačice, korneti, oblatne, čajne pogače i medenjaci te krekeri, hruskavi kruh i zamjene za kruh. U ovoj je kategoriji kreker suhi keks (pečeni proizvod od brašna od žitarica);

To obuhvaća slatke, slane i pikantne proizvode kao što su kolačići, keksi, dvopek, pločice od žitarica, slatke pogačice, korneti, oblatne, čajne pogače i medenjaci te nezaslađene proizvode kao što su krekeri, hruskavi kruh i zamjene za kruh (kao što su grisini).

U ovoj je kategoriji kreker suhi keks (pečeni proizvod od brašna od žitarica), npr. slani krekeri, krekeri u obliku pereca, štapići, ...

Ova kategorija uključuje kekere u obliku pereca, čips od raži, maces itd.

Proizvodi kao što su kruh u obliku pereca, krafne, mafini, kolači, ekleri, krekeri od riže, nisu obuhvaćeni.

(f) kava

(i) pržena kava;

To obuhvaća proizvode pripremljene prženjem, mljevenjem ili prženjem i mljevenjem zrna kave (Coffea arabica ili Coffea robusta). Mogu biti u obliku prženih zrna kave ili mljevene kave.

(ii) instant (topljiva) kava;

Označava koncentrirani proizvod dobiven ekstrakcijom iz prženih zrna kave, pri čemu se kao sredstvo za ekstrakciju koristi samo voda, a isključuje svaki postupak hidrolize dodavanjem kiseline ili lužine. Ekstrakt kave mora sadržavati samo topljive i aromatske sastojke kave, uz netopljive tvari koje je tehnički nemoguće ukloniti te netopljiva ulja koja potječu iz kave. Udio suhe tvari kave mora biti u skladu s odredbama Direktive 1999/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. veljače 1999. o ekstraktima kave i ekstraktima cikorije (SL L 066, 13.3.1999., str. 26.).

Ekstrakt kave u prahu ili pasti ne smije sadržavati druge tvari osim onih koje se dobiju ekstrakcijom kave.

Tekući ekstrakt kave može sadržavati jestive šećere, pržene ili ne, u udjelu koji ne prelazi 12 % mase.

(g) nadomjesci kave;

To su proizvodi koji nisu od kave, obično su bez kofeina i upotrebljavaju se kako bi oponašali/zamijenili kavu. Obično se dobivaju od tvari biljnog podrijetla kao što su zrnje (npr. ječam, raž itd.), korijen biljaka (npr. cikorija, maslačak, cikla itd.) i melasa. Biljni se materijal može popržiti prije prerade u topljivi ekstrakt. Nadomjesci kave mogu se prodavati kao čisti tekući ekstrakt i/ili instantni prašak ili granule; mogu se sastojati od više tvari biljnog podrijetla ili biti pomiješani s ekstraktima kave te mogu biti aromatizirani.

Napitci od prženih žitarica uobičajeni su nadomjesci kave. Napitak od prženih žitarica proizvodi se od prženog zrnja jedne ili više žitarica industrijski prerađenog u granule ili prašak koji se kasnije priprema s vodom. Proizvod se često stavlja na tržište kao beskofeinska alternativa kavi ili čaju. Uobičajeni sastojci su, među ostalim, prženi/otopljeni ječam, raž itd.

*Mljeveni prženi korijen cikorije upotrebljava se kao nadomjestak kave, sam ili pomiješan s kavom. „Cikorija” znači korijenje *Cichorium intybus* L., koje se ne upotrebljava za proizvodnju radiča za pospješivanje, a koje se, primjereno očišćeno za sušenje i prženje, obično upotrebljava za pripremu napitaka. „Ekstrakt cikorije”, „topljiva cikorija” ili „instantna cikorija” znači koncentrirani proizvod dobiven ekstrakcijom iz pržene cikorije, pri čemu se kao sredstvo za ekstrakciju koristi samo voda, a isključuje se svaki postupak hidrolize dodavanjem kiseline ili lužine. Udio suhe tvari cikorije mora biti u skladu s odredbama Direktive 1999/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. veljače 1999. o ekstraktima kave i ekstraktima cikorije (SL L 066, 13.3.1999., str. 26.).*

Ekstrakt cikorije u prahu ili pasti ne smije sadržavati više od 1 % mase tvari koje nisu iz cikorije.

Tekući ekstrakt cikorije može sadržavati jestive šećere, pržene ili ne, u udjelu koji ne prelazi 35 % mase.

Postoji više različitih vrsta nadomjestaka kave: mješavina ječma, raži, cikorije i smokve; mješavina prženog ječma, otopljenog ječma, cikorije i raži; mješavina prženog ječma, prženog ječmenog slada i pržene cikorije; mješavina ječma, cikorije, otopljenog ječma, smokava i ekstrakta cikle; postum (proizvodi se od prženih pšeničnih posija, pšenice i melase), aromatizirana pića na bazi slada itd.

- (h) dječja hrana i prerađena hrana na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu kako je definirana u Uredbi (EU) br. 609/2013 Europskog parlamenta i Vijeća.

„dječja hrana” znači hrana koja je namijenjena zadovoljavanju posebnih potreba zdrave dojenčadi prilikom odvikavanja od dojenja i zdrave male djece kao dodatak njihovoj prehrani i/ili radi njihovog postupnog prilagođavanja uobičajenoj hrani, isključujući:

i. prerađenu hranu na bazi žitarica; i

ii. napitke na bazi mlijeka i slične proizvode namijenjene maloj djeci;

„prerađena hrana na bazi žitarica” znači hrana :

i. koja je namijenjena zadovoljavanju posebnih potreba zdrave dojenčadi prilikom odvikavanja od dojenja i zdrave male djece kao dodatak njihovoj prehrani i/ili radi njihovog postupnog prilagođavanja uobičajenoj hrani; i

ii. koja se odnosi na jednu od sljedećih kategorija:

— jednostavne žitarice koje se pripremaju ili se moraju pripremiti s mlijekom ili drugim odgovarajućim hranjivim tekućinama,

— žitarice s dodatkom hrane bogate bjelančevinama koje se pripremaju ili se moraju pripremiti s vodom ili drugom tekućinom koja ne sadržava bjelančevine,

— tjestenine koje se konzumiraju nakon kuhanja u kipućoj vodi ili drugim odgovarajućim tekućinama,

— dvopeke i kekse koji se konzumiraju izravno ili nakon drobljenja uz dodatak vode, mlijeka ili drugih odgovarajućih tekućina;

B) Subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavaka 1., 2., 3. – vidjeti grafički prikaz u Prilogu

Članak 2. stavak 1.: odnosi se na subjekte u poslovanju s hranom koji proizvode i na tržište stavljaju hranu navedenu u članku 1. stavku 2.¹ (osim subjekata u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 2. i članka 2. stavak 3.)

Članak 2. stavak 2.: subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode hranu navedenu u članku 1. stavku 2. i koji se bave maloprodajnom djelatnošću i/ili izravno opskrbljuju samo lokalne maloprodajne objekte².

Maloprodaja (kako je definirana u Uredbi (EZ) 178/2002): znači postupanje s hranom i/ili njezina prerada i njeno skladištenje na mjestu prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču, a uključuje distribucijske terminale, opskrbu pripremljenom hranom, tvorničke kantine, opskrbu hranom u institucijama, restorane i slične objekte u kojima se poslužuje hrana, prodavaonice, supermarkete i veleprodajne trgovine.

Krajnji potrošač (kako je definiran u Uredbi (EZ) 178/2002): znači krajnji potrošač hrane koji tu hranu ne koristi niti u jednoj fazi poslovanja s hranom.

Subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode hranu i bave se isključivo maloprodajnom djelatnošću (objekti u kojima se postupa s hranom i/ili se ona prerađuje na mjestu prodaje ili isporuke krajnjem potrošaču) pripadaju ovoj kategoriji ako ne pripadaju kategoriji iz članka 2. stavka 3.

¹ Okvirno, toj bi kategoriji pripadali subjekti u poslovanju s hranom čije interese zastupaju sljedeće europske organizacije dionika:

FDE (FoodDrinkEurope) i odgovarajuće podružnice:

– CAOBISCO – Association of Chocolate, Biscuit and Confectionery Industries of the European Union (Udruženje proizvođača čokolade, kolača i konditorskih proizvoda iz Europske unije)

– CEEREAL – European Breakfast Cereal Association (Europsko udruženje proizvođača žitarica za doručak)

– ECF – European Coffee Federation (Europski savez za kavu)

– ESA – European Snacks Association (Europsko udruženje proizvođača grickalica)

– EUPPA – European Potato Processors' Association (Europsko udruženje prerađivača krumpira)

– FEDIMA – Federation of EU Manufacturers and Suppliers of Ingredients to the Bakery, Confectionary and Patisserie Industries (Savez proizvođača i dobavljača sastojaka za pekarsku, konditorsku i slastičarsku industriju)

– SNE: Specialised Nutrition Europe

AIBI asbl: International Association of Plant Bakers (Međunarodno udruženje pekarskih postrojenja)

² Okvirno, toj bi kategoriji pripadali subjekti u poslovanju s hranom čije interese zastupaju sljedeće europske organizacije dionika: UEAPME (Europsko udruženje obrtnika, malih i srednjih poduzeća), HOTREC (krovno udruženje koja predstavlja hotele, restorane, kafiće i druge ugostiteljske objekte u Europi), FoodServiceEurope (europski sektor ugovornih ugostiteljskih usluga), Eurocommerce (maloprodajni i veleprodajni sektor u Europi), CEPB aisbl (Europska konfederacija nacionalnih organizacija proizvođača pekarskih i konditorskih proizvoda)

Subjekti u poslovanju s hranom koji se bave maloprodajnom djelatnošću i izravno opskrbljuju lokalne maloprodajne objekte.

Subjekti u poslovanju s hranom koji, uz to što se bave maloprodajnom djelatnošću, izravno opskrbljuju samo lokalne maloprodajne objekte i subjekti u poslovanju s hranom koji izravno opskrbljuju samo lokalne maloprodajne objekte, a ne bave se maloprodajnom djelatnošću, pripadaju ovoj kategoriji ako je riječ o uobičajeno malim subjektima. Kako bi se odredilo pripadaju li ti subjekti u poslovanju s hranom ovoj kategoriji kad je riječ o „izravnoj opskrbi lokalnih maloprodajnih objekata“, a ne kategoriji iz članka 2. stavka 1. ili članka 2. stavka 3., kao smjernica se mogu primijeniti sljedeći kriteriji:

– lokalni: kako je to pitanje definirano na nacionalnoj razini ili u skladu s nacionalnim odredbama. Ako nije definirano na nacionalnoj razini, okvirno se može uzeti primjerice udaljenost do 100 km od objekta dobavljača;

– riječ je o mikropoduzeću ili malom poduzeću

(http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition_en). Ako se primjenjuje ovaj kriterij, kao broj zaposlenika računa se samo osoblje zaposleno na proizvodnji hrane iz članka 1. stavka 2.;

– drugi mogući kriteriji: omjer između prometa ostvarenog izravnom prodajom krajnjim potrošačima i prometa ostvarenog opskrbom drugih lokalnih maloprodajnih objekata, povremena/sezonska opskrba, broj opskrbljenih drugih lokalnih maloprodajnih objekata, kriteriji koje nadležno tijelo smatra relevantnima.

Uredbom nisu obuhvaćeni trgovci na malo i veletrgovci koji se bave isključivo skladištenjem i isporukom proizvoda na tržište (a ne proizvode prehrambene proizvode).

Članak 2. stavak 3.: subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode hranu navedenu u članku 1. stavku 2. i koji se bave maloprodajnom djelatnošću i/ili izravno opskrbljuju samo lokalne maloprodajne objekte te koji posluju u objektima koji su pod izravnom kontrolom i posluju pod jednim zaštitnim znakom ili dozvolom za poslovanje kao dio ili franšiza većeg, međusobno povezanog poslovanja i prema uputama subjekta u poslovanju s hranom koji ima centraliziranu opskrbu hranom³

Subjekti u poslovanju s hranom koji su obuhvaćeni ovom kategorijom obično su veliki centralizirani opskrbeni lanci koje se centralizirano kontroliraju (izravna kontrola) i koji imaju standardizirane jelovnike i/ili iste standardne operative postupke u svim povezanim decentraliziranim objektima subjekta u poslovanju s hranom.

Napomena u vezi sa subjektima u poslovanju s hranom koji se bave različitim djelatnostima.

Ako neki subjekt u poslovanju s hranom proizvodi hranu razvrstanu u različite kategorije koje su obuhvaćene područjem primjene Uredbe (vidjeti članak 1. stavak 2.) te ako bi za jednu djelatnost pripadao kategoriji subjekata u poslovanju s hranom² iz članka 2. stavka 1., a za drugu kategoriji subjekata u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 2., taj je subjekt u poslovanju s hranom obvezan primjenjivati mjere za ublažavanje učinaka iz Priloga I. Uredbi te ispunjavati zahtjeve u pogledu uzorkovanja i analize iz Priloga III. za sve svoje djelatnosti koje su obuhvaćene područjem primjene Uredbe.

Međutim, ako većina tih djelatnosti pripada kategoriji iz članka 2. stavka 2., a samo mali dio djelatnosti pripada kategoriji iz članka 2. stavka 1., subjekt u poslovanju s hranom obvezan je primjenjivati mjere za ublažavanje učinaka iz Priloga I. Uredbi te ispunjavati zahtjeve u pogledu uzorkovanja i analize iz Priloga III. samo za taj konkretni proizvod obuhvaćen područjem primjene Uredbe ili više takvih proizvoda.

³ Okvirno, toj bi kategoriji pripadali subjekti u poslovanju s hranom čije interese zastupaju sljedeće europske organizacije dionika: *Serving Europe* (Udruženje uslužnih lanaca za brendiranu hranu i piće). Međutim, treba napomenuti da subjekti u poslovanju s hranom koji imaju veliki, centralizirani opskrbeni lanac koji se centralizirano kontrolira te standardizirane jelovnike i iste standardne operative postupke u svim svojim objektima pripadaju ovoj kategoriji neovisno o organizaciji koja ih zastupa.

C) Razine referentnih vrijednosti – definicija navedena u članku 3. stavku 2.

„razine referentnih vrijednosti” znači pokazatelji uspješnosti koji se upotrebljavaju kako bi se provjerila djelotvornost mjera za ublažavanje učinaka te se temelje na iskustvu i pojavnosti u opsežnim kategorijama hrane. **Razina referentne vrijednosti ne može se izravno primijeniti kao referenca pri ocjenjivanju može li se proizvod staviti na tržište ili ne.**

Ako se premaše razine referentnih vrijednosti, subjekti u poslovanju s hranom odmah preispituju primijenjene mjere za ublažavanje učinaka te prilagođavaju postupke i kontrole radi ostvarenja najnižih realno ostvarivih razina akrilamida ispod utvrđenih razina referentnih vrijednosti (obveze subjekata u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 1. i članka 2. stavka 3.). To je potrebno dokazati provedbom novog reprezentativnog uzorkovanja i analize nakon uvođenja dodatnih mjera za ublažavanje učinaka.

Razine referentnih vrijednosti utvrđene su za opsežne kategorije hrane. Treba priznati činjenicu da za određenu hranu u okviru tako opsežne kategorije hrane mogu postojati posebni uvjeti proizvodnje, zemljopisni ili sezonski uvjeti ili obilježja proizvoda u kojima nije moguće ostvariti razine referentnih vrijednosti unatoč primjeni svih odgovarajućih mjera za ublažavanje učinaka. U takvim bi situacijama subjekt u poslovanju s hranom trebao moći dokazati da je primijenio odgovarajuće mjere za ublažavanje učinaka.

Nadalje, mora se naglasiti da primjena mjera za ublažavanje učinaka i razina referentnih vrijednosti ne bi smjela dovesti do zabrane određenih tradicionalnih kulinarskih postupaka i/ili određene tradicionalne hrane (to može uključivati, ali ne sveobuhvatno, zaštićene oznake izvornosti (ZOI) i zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla (ZOZP), zajamčeno tradicionalne specijalitete (ZTS)). Subjekti u poslovanju s hranom obvezni su primjenjivati mjere za ublažavanje učinaka i razine referentnih vrijednosti u odnosu na kulinarske postupke i recepte tradicionalne hrane (tj. odabrati one opcije koje dovode do najniže realno ostvarive razine akrilamida) ne mijenjajući pritom prirodu i organoleptička svojstva tradicionalne hrane.

Ako razine akrilamida premašuju razine referentnih vrijednosti, to nužno ne znači da se hrana mora povući ili opozvati s tržišta. Ako se smatra da je to potrebno, mora se provesti procjena rizika kako bi se utvrdilo mora li se hrana koja premašuje razinu referentne vrijednosti povući ili opozvati s tržišta u skladu s člankom 14. Općih propisa o hrani 178/2002.

D) Primjena mjera za ublažavanje učinaka (članak 2., prilozi I. i II.)

a) Mjere za ublažavanje učinaka moraju primjenjivati subjekti u poslovanju s hranom koji proizvode i na tržište stavljaju hranu (članak 1. stavak 1.).

Ako proizvođač i distributer hrane nisu isti subjekt u poslovanju s hranom, mjere za ublažavanje učinaka iz priloga mora primjenjivati proizvođač, a ne distributer.

b) Informacije za krajnje korisnike na pakiranju

Subjektima u poslovanju s hranom dopušteno je stavljati na tržište proizvode proizvedene prije 11. travnja 2018. do iscrpljenja zaliha te upotrebljavati ambalažu proizvedenu prije 11. travnja 2018. do iscrpljenja zaliha. Krajnji korisnici mogu biti trgovački krajnji korisnici ili krajnji potrošači.

c) Objašnjenja u pogledu kategorija hrane iz Priloga I. (vidjeti i odjeljak A ovih Smjernica)

<u>Upućivanja na područje primjene iz članka 1. stavka 2. moraju se tumačiti u vezi s informacijama navedenima u odjeljku A ovih Smjernica</u>
--

I. Proizvodi od sirovih krumpira

Odnosi se na proizvode obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (a).

II. Čips od krumpirova tijesta, grickalice, krekeri i ostali proizvodi od krumpirova tijesta

Odnosi se na čips od krumpirova tijesta, pikantne grickalice od krumpirova tijesta, krekeri od krumpira i ostale proizvode od krumpirova tijesta obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (b).

III. Fini pekarski proizvodi

Odnosi se na proizvode obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (e).

IV. Žitarice za doručak

Odnosi se na proizvode obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (d).

V. Kava

Odnosi se na proizvode obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (f). ²

VI. Nadomjesci kave s udjelom žitarica većim od 50 %

VII. Nadomjesci kave s udjelom cikorije većim od 50 %

Odnosi se na proizvode obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (g).

VIII. Keksi za djecu i žitarice za dojenčad

Odnosi se na prerađenu hranu na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu obuhvaćenu člankom 1. stavkom 2. točkom (h).

IX. Dječja hrana u staklenci (hrana slabije kiselosti i hrana koja se bazira na suhim šljivama)

Odnosi se dječju hranu obuhvaćenu člankom 1. stavkom 2. točkom (h). Ne uključuje samo dječju hranu u staklenci u strogom smislu, nego i dječju hranu koja se prodaje u plastičnim čašicama, vrećicama, samostojećim vrećicama itd.

X. Kruh

Odnosi se na proizvode obuhvaćene člankom 1. stavkom 2. točkom (c).

d) Subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 2. moraju primjenjivati mjere za ublažavanje učinaka utvrđene u Prilogu II. dijelu A.

Treba napomenuti da određeni subjekti u poslovanju s hranom pripadaju kategoriji subjekata iz članka 2. stavka 2., ali za njih u Prilogu II. dijelu A nisu utvrđene mjere za ublažavanje učinaka; to su, na primjer, subjekti u poslovanju s hranom koji prže kavu u malom opsegu kako bi je izravno prodavali potrošačima u svojoj prodavaonici. Stoga za te subjekte u poslovanju s hranom ne postoji pravna obveza primjene mjera za ublažavanje učinaka.

e) Mjere za ublažavanje učinaka koje bi trebali primijeniti subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 3.

Kad je riječ o zahtjevu da se radi s kalibriranim fritezama opremljenima računalnim vremenskim prekidačima i programiranim na standardne postavke (vrijeme-temperatura):

- od subjekata u poslovanju s hranom ne zahtijeva se da odmah kupe takvu opremu pod uvjetom da je njihova trenutna oprema operativno prikladna namjeni i dobro održavana,
- subjekti u poslovanju s hranom mogu i dalje upotrebljavati samostalne mjerne uređaje kada upotrebljavaju friteze bez ugrađenih vremenskih prekidača,
- nadalje, kad je riječ o kalibraciji i računalnim vremenskim prekidačima, dopuštena je fleksibilnost, npr. nije potrebno imati potvrdu o kalibraciji koju je izdalo vanjsko tijelo nego je dovoljna interna kalibracija.

E) Uzorkovanje i analiza (članak 4.)

U skladu s uvjetima iz Priloga III. ovoj Uredbi, subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 1. i članka 2. stavka 3. provode uzorkovanje i analizu kako bi utvrdili razinu akrilamida u hrani i bilježe rezultate uzorkovanja i analize.

Obveza provođenja uzorkovanja i analize ne primjenjuje se na subjekte u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 2.

Subjekti osiguravaju uzimanje reprezentativnog uzorka za svaku vrstu proizvoda radi analize koncentracije akrilamida. „Vrsta proizvoda” obuhvaća skupine proizvoda s istovjetnim ili sličnim sastojcima, oblikovanjem recepta, oblikovanjem postupka i/ili kontrolama postupka ako oni mogu potencijalno utjecati na razine akrilamida u gotovom proizvodu (postupak definiraju varijable koje bi mogle utjecati na razinu akrilamida, kao što su sirovine, temperatura, vrijeme itd.). U okviru programâ praćenja kao prioriteta se postavljaju vrste proizvoda koje su pokazale potencijal za premašivanje razine referentne vrijednosti te se unutar vrste proizvoda odabire proizvod za koji je poznato ili se pretpostavlja da sadržava najveće razine akrilamida, a ako su ostvarive druge mjere za ublažavanje učinka, programi se moraju temeljiti na riziku.

Uzorak je reprezentativan za uzorkovanu seriju. Subjekt u poslovanju s hranom određuje postupak za dobivanje reprezentativnog uzorka i trebao bi moći opravdati svoju odluku.

Subjekti osiguravaju provedbu reprezentativnog uzorkovanja i analize svojih proizvoda u pogledu prisutnosti akrilamida radi provjere djelotvornosti mjera za ublažavanje učinaka, odnosno toga jesu li razine akrilamida dosljedno ispod razina referentnih vrijednosti.

→ *Subjekti u poslovanju s hranom moraju moći obrazložiti zašto su određeni proizvod unutar vrste proizvoda odabrali za uzorkovanje.*

Učestalost uzorkovanja

Subjekti obavljaju uzorkovanje i analizu **barem jedanput godišnje za proizvode s poznatom razinom akrilamida koja se uspješno kontrolira.**

- bez sezonskih promjena
- ako je poznato da dolazi do sezonskih promjena, od subjekta u poslovanju s hranom očekuje se da uzme uzorak onda kada se očekuje da će razina akrilamida biti najveća
- u slučaju promjene u isporuci sastojka ili sirovine za koje je poznato da utječu na razinu akrilamida, mora se uzeti reprezentativni uzorak kako bi se osiguralo/provjerilo je li razina akrilamida ispod razine referentne vrijednosti

Subjekti provode **češća uzorkovanja i analizu proizvoda koji imaju potencijal za premašivanje razine referentne vrijednosti** te se oni, ako su ostvarive druge mjere za ublažavanje učinka, moraju temeljiti na riziku.

- Subjekti određuju odgovarajuću učestalost analize za svaku vrstu proizvoda. Ako se proizvod ili postupak promijeni na način koji bi mogao dovesti do promjene razine akrilamida u gotovom proizvodu → treba prilagoditi učestalost uzorkovanja.

Ako je premašena razina referentne vrijednosti (uz ispravak u pogledu iskorištenja, ali ne uzimajući u obzir mjernu nesigurnost), subjekti provode preispitivanje primijenjenih mjera za ublažavanje učinaka i poduzimaju dodatne mjere za ublažavanje učinaka kako bi osigurali da razina akrilamida u gotovom proizvodu bude ispod razine referentne vrijednosti. To je potrebno dokazati provedbom novog reprezentativnog uzorkovanja i analize nakon uvođenja dodatnih mjera za ublažavanje učinaka.

Ako u takvim situacijama nisu raspoložive daljnje mjere za ublažavanje učinaka koje bi se mogle primijeniti radi dodatnog smanjenja prisutnosti akrilamida, subjekt u poslovanju s hranom ne nastavlja redovito testiranje nego mora moći dokazati da je primijenio sve raspoložive mjere za ublažavanje učinaka kako bi postigao najniže realno ostvarive razine akrilamida (načelo ALARA).

Kad je riječ o subjektima u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 3., dovoljno je da subjekti provedu testove na uzorcima proizvoda od krumpira koji su prženi u dubokom ulju ili pečeni u pećnici i pekarskih proizvoda na centraliziranoj razini (ne u pojedinačnim prodavaonicama), pri čemu hrana mora biti pripremljena u praktičnim uvjetima u skladu sa standardnim operativnim postupkom jer ti subjekti primjenjuju standardizirane postupke za preradu i pripremu proizvoda s jasnim ciljem posluživanja standardiziranih jela potrošačima, posebno kad je riječ o proizvodima od krumpira koji su prženi u dubokom ulju ili pečeni u pećnici i pekarskim proizvodima.

Uzimajući u obzir visoko standardizirane i kontrolirane postupke koji su obilježje poslovanja subjekata iz članka 2. stavka 3., dovoljno je jednom godišnje izmjeriti razinu akrilamida u uzorcima proizvoda od krumpira koji su prženi u dubokom ulju ili pečeni u pećnici i pekarskih proizvoda, osim ako se tijekom kalendarske godine ne sazna za neki ključni čimbenik koji bi vjerojatno mogao utjecati na razinu akrilamida u relevantnim proizvodima (npr. u slučaju uvođenja novog ili prilagođenog recepta ili postupka pripreme).

Poslovni subjekti koji ne proizvode hranu nego je samo pripremaju u skladu s uputama proizvođača nisu obvezni provoditi uzorkovanje i analizu. U tim slučajevima:

- proizvođač hrane stavlja poslovnom subjektu na raspolaganje upute za pripremu i

- proizvođač na temelju odgovarajućih testova pruža empirijske dokaze da će gotovi proizvodi biti u skladu s razinama referentnih vrijednosti ako se slijede upute za pripremu.

Dokazivanje statističke povezanosti između obilježja proizvoda ili parametara postupaka i razine akrilamida (Prilog III. točka 4.)

Statistička povezanost pokazuje jesu li i koliko snažno parovi varijabli povezani. Broj analiza koje treba provesti da bi se dokazala ta povezanost ovisi o promjenjivosti analitičkih rezultata. Ako je razina akrilamida koja je povezana s obilježjem proizvoda (npr. određenom bojom) konstantna (tj. nije varijabla, nalazi se unutar malog raspona varijacija), za dokazivanje te povezanosti dovoljan je manji broj analiza nego u slučaju velikih varijacija kada će možda trebati više analiza.

Tu bi povezanost trebao dokazati i dostaviti središnji dobavljač te je ne trebaju dokazivati pojedinačni subjekti u poslovanju s hranom kao krajnji korisnici (npr. prostori za dovršetak pečenja).

F) Vođenje evidencije i informiranje nadležnih tijela

Subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 1. vode evidenciju primijenjenih mjera za ublažavanje učinaka navedenih u Prilogu I. Uredbi, a subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 3. vode evidenciju primijenjenih mjera za ublažavanje učinaka navedenih u dijelovima A i B Priloga II.

Ti subjekti u poslovanju s hranom nadležnom tijelu ili službeniku za provedbu zakona na zahtjev stavljanju na raspolaganje plan uzorkovanja i analitičke rezultate dobivene analizom te opise analiziranih proizvoda. Pojednosti o mjerama za ublažavanje učinaka poduzetima radi smanjenja razina akrilamida ispod razine referentne vrijednosti dostavljaju se za one proizvode koji premašuju razinu referentne vrijednosti.

Subjekti u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 2. ne moraju voditi evidenciju primijenjenih mjera za ublažavanje učinaka, ali moraju moći pružiti dokaze da su upoznati s problemom i o primjeni mjera za ublažavanje učinaka navedenih u dijelu A Priloga II. Taj zahtjev u pogledu pružanja dokaza nužno ne podrazumijeva obvezu dokumentiranja, nego je za ispunjene te obveze dovoljna bilo koja druga vrsta dokaza (npr. pokazivanje temperature postavljene za prženje, upotreba skica nijansi boja, postupanje u skladu s uputama proizvođača itd.).

G) Vodiči za procjenu boje

Subjektima u poslovanju s hranom iz članka 2. stavka 2. i članka 2. stavka 3. svakako se preporučuje, ali im nije obveza, da za pripremu pomfrita i tostiranih sendviča upotrebljavaju vodiče za procjenu boje i da ih postave na vidljivo mjestu u objektu.

Za pomfrit: vodič za procjenu boje dostupan na <http://goodfries.eu/en/home/> može se upotrijebiti kao referenca.

svijetla zlatnožuta

Agtron = 65, USDA = 0

zlatnožuta

Agtron = 55, USDA = 1

zlatnosmeđa

Agtron = 40, USDA = 2

Drugi primjer vodiča za procjenu boje:

Uredbom(EU) 2017/2158 određena je referentna vrijednost od 500 µg/kg

Za tostirane sendviče još nisu dostupne široko prihvaćene i validirane skice nijansi boja.

Razine referentnih vrijednosti

VAŽNA NAPOMENA: razine referentnih vrijednosti utvrđene su za opsežne kategorije hrane. Treba priznati činjenicu da za određenu hranu u okviru tako opsežne kategorije hrane mogu postojati posebni uvjeti proizvodnje, zemljopisni ili sezonski uvjeti ili obilježja proizvoda u kojima nije moguće ostvariti razine referentnih vrijednosti unatoč primjeni svih odgovarajućih mjera za ublažavanje učinaka. U takvim bi situacijama subjekt u poslovanju s hranom trebao moći dokazati da je primijenio odgovarajuće mjere za ublažavanje učinaka.

Upućivanja na područje primjene iz članka 1. stavka 2. moraju se tumačiti u vezi s informacijama navedenima u odjeljku A ovih smjernica

Pomfrit (gotovi) – razina referentne vrijednosti 500 µg/kg

Ova se razina referentne vrijednosti primjenjuje i na ostale proizvode od rezanih svježih krumpira pržene u dubokom ulju ili pečene u pećnici (hrana iz članka 1. stavka 2. točke (a), osim čipsa od svježih krumpira izrezanih na kriške i štapića od svježih krumpira).

Čips od svježih krumpira i od krumpirova tijesta / krekeri na bazi krumpira (uključujući grickalice na bazi krumpira) / ostali proizvodi od krumpirova tijesta – razina referentne vrijednosti 750 µg/kg

Ova se razina referentne vrijednosti primjenjuje na sve proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (b) te na čips od svježih krumpira izrezanih na kriške i štapića od svježih krumpira iz članka 1. stavka 2. točke (a).

Meki kruh – kruh na bazi pšenice – razina referentne vrijednosti 50 µg/kg

Ova se razina referentne vrijednosti primjenjuje na kruh na bazi pšenice iz članka 1. stavka 2. točke (c). Kruh na bazi pšenice kruh je u kojem pšenica (ili proizvod dobiven od pšenice) čini 50 % ili više žitnog sastojka.

Meki kruh – meki kruh koji nije na bazi pšenice – razina referentne vrijednosti 100 µg/kg

Ova se razina referentne vrijednosti primjenjuje na kruh koji nije kruh na bazi pšenice iz članka 1. stavka 2. točke (c), odnosno sav kruh u kojem pšenica (ili proizvod dobiven od pšenice) čini manje od 50 % žitnog sastojka. Razina referentne vrijednosti za kruh „pumpernickel” istovjetna je razini referentne vrijednosti za proizvode iz kategorije finih pekarskih proizvoda (tj. 300 µg/kg)

**Žitarice za doručak (osim kaše od zobenih pahuljica)
(isključeni su müsli, valjane pahuljice i zobena krupica);**

Ova se kategorija odnosi na proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (d).

Žitarice za doručak proizvedene u uvjetima visoke temperature, kao što su tostirane i ekspandirane žitarice za doručak, sadržavaju više razine akrilamida (bez mogućnosti primjene dodatnih mjera za ublažavanje učinaka radi smanjenja razina akrilamida) nego druge žitarice za doručak proizvedene pri nižim temperaturama kao što su žitarice tipa „granola”. Primjer su tostirane pahuljice od cjelovitog zrna koje sadržavaju više razine akrilamida nego müsli i valjane zobene pahuljice u kojima nema akrilamida ili je razina akrilamida vrlo niska.

**Žitarice za doručak (osim kaše od zobenih pahuljica)
(isključeni su müsli, valjane pahuljice i zobena krupica);**

**– proizvodi od posija i žitarice od cjelovitog zrna, ekspandirane žitarice –
razina referentne vrijednosti 300 µg/kg**

Uključuju sve žitarice za doručak na bazi proizvoda od posija i/ili žitarica od cjelovitog zrna ili ekspandiranih žitarica (neovisno o vrsti zrna od kojeg su žitarice za doručak proizvedene). Žitarice za doručak iz ove kategorije sadržavaju posije, žitarice od cjelovitog zrna ili ekspandirane žitarice kao sastojak prisutan u najvećoj količini.

Žitarice za doručak (osim kaše od zobenih pahuljica)

(isključeni su müsli, valjane pahuljice i zobena krupica);

– proizvodi na bazi pšenice i raži – razina referentne vrijednosti 300 µg/kg

Odnosi se na žitarice za doručak koje nisu od cjelovitog zrna i/ili nisu na bazi posija (u ovu kategoriju nisu uključene ni žitarice za doručak na bazi ekspanziranih žitarica). Žitarice za doručak iz ove kategorije ne sadržavaju posije, žitarice od cjelovitog zrna ili ekspanzirane žitarice kao sastojak prisutan u najvećoj količini. Kategorija se određuje na temelju žitarica prisutnih u najvećoj količini. Dakle, žitarice za doručak na bazi su pšenice ili raži ako su pšenica ili raž prisutni u najvećoj količini.

Žitarice za doručak (osim kaše od zobenih pahuljica)

(isključeni su müsli, valjane pahuljice i zobena krupica);

– proizvodi na bazi kukuruza, zobi, pira, ječma i riže – razina referentne vrijednosti 150 µg/kg

Odnosi se na žitarice za doručak koje nisu od cjelovitog zrna i/ili nisu na bazi posija (u ovu kategoriju nisu uključene ni žitarice za doručak na bazi ekspanziranih žitarica). Žitarice za doručak iz ove kategorije ne sadržavaju posije, žitarice od cjelovitog zrna ili ekspanzirane žitarice kao sastojak prisutan u najvećoj količini. Kategorija se određuje na temelju žitarica prisutnih u najvećoj količini.

Keksi i oblatne, krekeri osim krekeri na bazi krumpira, hruskavi kruh, medenjaci i proizvodi slični drugim proizvodima iz ove kategorije

Ovi se proizvodi / skupine proizvoda odnose na fine pekarske proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (e). Različiti proizvodi iz kategorije finih pekarskih proizvoda razvrstavaju se dalje u tekstu u različite skupine proizvoda unutar skupine finih pekarskih proizvoda

Keksi i oblatne – razina referentne vrijednosti 350 µg/kg

Osim keksa i oblatna ova skupina proizvoda uključuje i dvopek, kolačiće, kornete, ... (ne uključuje kekse i dvopek za dojenčad i malu djecu iz članka 1. stavka 2. točke (h)).

Krekeri osim krekeri na bazi krumpira – razina referentne vrijednosti 400 µg/kg

Krekeri koji su suhi keks (pečeni proizvod od brašna od žitarica), npr. slani krekeri, krekeri u obliku pereca , ...

Hruskavi kruh – razina referentne vrijednosti 350 µg/kg

Hruskavi kruh, čips od raži, ... (proizvodi mogu imati posebne regionalne nazive)

Hruskavi kruh suhi je plosnati kruh od integralne krupice ili integralnog brašna ili od raženog ili pšeničnog brašna ili brašna od drugih žitarica ili njihove mješavine kao i od druge hrane – za dizanje se upotrebljava kvasac, kiselo tijesto, fizičke ili druge metode. Udio vlage u konačnom proizvodu ne smije biti veći od 10 %.

Medenjaci – razina referentne vrijednosti 800 µg/kg

Medenjaci obuhvaćaju opsežnu kategoriju pečenih proizvoda, obično su aromatizirani đumbirom, klinčićem, muškatnim oraščićem ili cimetom i zaslađeni medom, šećerom ili melasom. Postoje različite vrste medenjaka, od mekanih, vlažnih kolača u obliku štruce do proizvoda sličnih keksima od đumbira (proizvodi mogu imati posebne regionalne nazive).

Proizvodi slični drugim proizvodima iz ove kategorije – razina referentne vrijednosti 300 µg/kg

Ova skupina proizvoda uključuje pločice od žitarica, pogačice, čajne pogače, maces, ...

Ova skupina proizvoda uključuje neke zamjene za kruh (kao što grisini).

Isključeni su fino pecivo i kolači.

Pržena kava – razina referentne vrijednosti 400 µg/kg

Ova se kategorija odnosi na proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (f) podtočke i.

Instant (topljiva) kava – razina referentne vrijednosti 850 µg/kg

Ova se kategorija odnosi na proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (f) podtočke ii.

Nadomjesci kave

Ova se kategorija odnosi na proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (g).

Nadomjesci kave isključivo na bazi žitarica – razina referentne vrijednosti 500 µg/kg

Nadomjesci kave isključivo na bazi cikorije – razina referentne vrijednosti 4000 µg/kg

Nadomjesci kave na bazi mješavine žitarica i cikorije

Za razinu referentne vrijednosti koja se primjenjuje na ove nadomjeske kave u obzir se uzima relativni omjer sastojaka u konačnom proizvodu.

Mješavina kave i nadomjestaka kave

Za razinu referentne vrijednosti koja se primjenjuje na ove mješavine u obzir se uzima relativni omjer sastojaka u konačnom proizvodu.

Dječja hrana, prerađena hrana na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu, osim keksa i dvopeka – razina referentne vrijednosti 40 µg/kg

Ova se kategorija odnosi na proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (h).

Odnosi se na dječju hranu i prerađenu hranu na bazi žitarica (osim keksa i dvopeka) kako je definirana u Uredbi (EU) br. 609/2013.

Keksi i dvopek za dojenčad i malu djecu – razina referentne vrijednosti 150 µg/kg

Ova se kategorija odnosi na proizvode iz članka 1. stavka 2. točke (h).

Odnosi se na kekse i dvopek (prerađena hranu na bazi žitarica) kako su definirani u Uredbi (EU) br. 609/2013.

DODATAK ODJELJKU B

